

A 2.500 milliárd dolláros Apple, a világ legértékesebb vállalata

Világunk fantasztikus bonyolultságát, összetettségét legutóbb az amerikai-kínai versengés és összefonódottság példáján mutattam be.¹ Ennek folytatásaként, elágazásaként most azt tekinthetjük át, hogyan vált az Apple Amerika és a világ legértékesebb vállalatává, kihasználva a kínai gazdaság és piac és a globális kapitalizmus lehetőségeit.

Az Apple tőzsdei értéke 2.500 milliárd dollár. A világ tíz legértékesebb vállalatának rangsorában az Apple-t a Saudi Aramco olajvállalat követi, majd a nagy internetes, platformalapú cégek: Microsoft, Amazon, Alphabet (Google), Facebook, Tencent; ekkor nyolcadiknak közbeékelődik a Tesla, majd az Alibaba jön, és a tizedik egy befektetési, alapkezelő cég, a Berkshire Hathaway.² Az összes, a sanghaji tőzsdén jegyzett kínai internetes cég együttes értéke 2.000 milliárd dollár.

Tíz évvel ezelőtt még a nagy olaj- és gázipari és villamosipari cégek vezették a világranglistát, bár a Microsoft már akkor is a 7. helyen állt. Aztán nagyot fordult a világ, ma már az internetes, platformalapú, és az információtechnológia terén tevékenykedő vállalatok állnak az élen.³

Az Apple a nemzetgazdaságok rangsorában. Az Apple 274 milliárd dolláros tavalyi árbevételével ugyancsak az első helyen áll. Ha a nemzetgazdaságokkal hasonlítjuk össze (ez gyakori összevetés; állam és nagyvállalat), egy Csehország nagyságú gazdasággal vetekszik (a cseh GDP 276 md dollár), számtalan más országot megelőzve, köztük hazánkat (a magyar GDP 176,5 md dollár).⁴ Ha tavalyi árbevételéhez hozzáesszük mindazt, amit mások a platformjain végeztek, az „Apple-gazdaság” több, mint ezer milliárd dollár nagyságú.⁵ Ez már egy Hollandia méretű gazdaság.

Az Apple-t a legendás Steve Jobs alapította két másik társával 1977-ben, és az ő idejében készültek a cég leghíresebb termékei: a Macintosh számítógép, az egérrel vezérelt grafikus felhasználói felület, az iMac gépek, az iPod médialejátszó, az iPhone okostelefon és az iPad táblagép. Az elektronikai hardverek mellett az Apple operációs rendszerei is híresek (iOS, iPadOS, macOS), és a cég az online szolgáltatásokban is élen jár: App Store, iTunes Store, Apple Music, iMessage, iCloud, Apple Pay, stb.

2011-ben Tim Cook vette át az Apple vezetését, a cég tovább szárnyalt, és 2018 közepére a tőzsdei értéke nem csak Amerikában, de a világon elsőként érte el és haladta meg az 1 ezer milliárd dollárt. Ekkor átmeneti válságba került, részvényeinek árfolyama nagyot zuhant. Szakértők ezt azzal magyarázták, hogy termékeinek ára túl magas volt, a vállalat vezetői túlbecsülték a márka értékét, és a magas árak mellett nem voltak versenyképesek. 2019-től

¹ <https://www.valaszonline.hu/2021/08/30/egyedul-allamok-kina-gazdasag-it-versenges-kiss-karoly/>

² <https://www.visualcapitalist.com/wp-content/uploads/2021/06/Biggest-Companies-in-the-World.html>

³ (<http://kisskaroly.x3.hu/ujgazd/helycsere.pdf>)

⁴ [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)-](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal))

⁵ The Economist August 28th 2021: Tim Cook's Apple, The future of Capuletism; Apple, The great successor's second act.

kezdve viszont olyan felfelé menetelés történt, ami tőzsdei értékét a mai csillagászati 2.500 milliárd dollárra emelte. Vajon minek köszönhető az Apple sikere? Az Economist ezt Tim Cook zsenialitásának tulajdonítja; annak, hogy az Apple vezetője felismerte és kihasználta a mai globális világ és globális világgazdaság lehetőségeit.⁶

Kína, mint az Apple gyára és piaca. Először is, gyártási tevékenységének központját Kínába helyezte, ahová a világ minden részéből érkeznek a beszállítóktól az alkatrészek. Ottani legnagyobb bedolgozója a készülékeket összeszerelő Foxconn kb. egy millió embert alkalmaz. Emellett megszámlálhatatlan mennyiségű ember dolgozik az alkatrészek előállításában. Tim Cook azonban Kínát nem csak az Apple gyaraként használja; Amerika és Európa után Kína termékeinek legnagyobb vásárlója is, a kínai piac az Apple-gyártmányok 18-19 százalékát veszi fel, és ez évi 60 milliárd dolláros bevételt jelent, ami magasabb, mint bármely más ottani nyugati cégé. Az Apple ugyanakkor az amerikai piacot is letarolja; profiljainak piacán a bevételek 60 százaléka az övé, és ő uralja az operációs rendszerek piacát.

Az App Store. Cook elődjével, Jobs-szal szemben, felismerte a mobil applikációk jelentőségét, meglátta bennük a digitális piacok „lendkerének” szerepét. Az Apple App Store-ja vonzza az app-készítőket, ez növeli a felhasználók számát, ami további lendületet ad az app-készítőknek. Az App Store-on ma közel kétmillió app érhető el, a világ vezető digitális piaca lett, ezek 2020-ban 643 milliárd dolláros forgalmat generáltak.

Társadalmi felelősség. Az Economist kiemeli Tim Cook társadalmi felelősségét, mely összhangban van az Apple méreteivel és befolyásával. A környezet védelme fontos szempont a cég működésében, és az Apple 2030-ra karbon-semlegességet vállalt. (Bár igaz, gyártási technológiája alacsony üvegházhatású gáz-kibocsátással jár.) Az Apple Store app-jait a vállalat arra biztatja, hogy felhasználóiknak adják meg a választás lehetőségét, akarják-e a reklámokat látni-hallani. És bizonyára sokunkban kelt szimpátiát, hogy – a Facebook-kal vagy a Google-lal szemben – az Apple nem gyűjt adatokat felhasználóiról, hogy aztán pénzt keressen a személyre szabott hirdetésekben. Miközben a Microsoft, a Facebook és a Google ellen gyakorta folynak eljárások a versenyszabályok megszegése miatt, és az EU alkalmanként súlyos büntetéseket ró ki rájuk, az Apple-nek mindeddig nem kellett ilyen vádakkal szembenéznie.

Az Apple nem verseng a többi tech-óriással, inkább kényelmes megállapodásokat köt velük. Pl. hatalmas összegeket kap a Google-től, amiért iPhone-jaiba annak keresőjét építi be. (Becslések szerint évi 8-12 milliárd dollárt, mely nettó profitjának 14-21 százalékát adja.) Végül pedig az adóparadicsomokat kihasználva, nagyban él az adóelkerülés lehetőségével: profitjának csupán csak 17 százalékát fizeti be adóként. Az ezután megmaradó 57 milliárd dolláros nettó profitjával szintén első helyen áll, ő a világ legjövedelmezőbb vállalata.

Az Apple tevékenységét úgy foglalhatnánk össze, hogy **úttörő szerepet játszik életünk, mindennapjainak mobil-telefon általi digitalizálásában.** A világon ma több, mint egy milliárd Apple okostelefon van használatban, a legújabb, hamarosan megjelenő iPhone 13 pedig egy kézi szuperkomputert lesz, melyből 90 millió darabos eladásra számítanak.

⁶ The Economist August 28th 2021, idézett cikkek.

Facit: Piketty óta divatba jött újból szidni a kapitalizmust,⁷ és azon háborogni, hogy a legfelső 1 százalék jövedelme mekkora tömegek jövedelmével ér fel. Holott valójában annak kellene örülni, hogy az utóbbi két évziedben a feltörekvő országokban hány százmillió ember emelkedett ki a szegénységből, jutott munkához és növekedett a keresete.⁸ Nem firtatom, hogy vajon Tim Cook mennyit keres. Tim Cook 147 ezer embernek ad közvetlenül munkát – közvetve milliiónak –, és olyan készülékeket gyárt, melyek több, mint egy milliárd ember kommunikációját teszik lehetővé, növelik tudását és tájékozottságát, könnyítik meg mindennapi életét, szórakoztatják. Még ha adóhivatalnok lennének, sem kutakodnék a zsebében. A kapitalizmusnak vannak árnyoldalai és brutális tettei. A Cappletalism (ahogy az Economist az Apple-jelenséget nevezi) viszont azt mutatja meg, hogy mily nagy dolgok születnek, amikor a globális, nyitott kapitalizmus és a zseniális üzleti tehetség és a jószándék találkozik. Évtizedek óta hozzászoktunk, hogy a nemzetközi nagyvállalat fogalmához elítélő jelzőket társítunk: kihasználja a dolgozókat, a harmadik világot nyomorba dönti, megfojtja a konkurenciát, gazdasági hatalmát a politika befolyásolására használja... És most itt van előttünk a legnagyobb, és tanácstalanok vagyunk... Marx atyánk, ha feltámadna, most ugyancsak a fejét vakargatná.

Ami a jövőt illeti. Épp az válik bizonytalanná, ami az Apple sikerének legnagyobb hordozója: mi történik Kínában. Vajon az idén a kínai tech-ek ellen megjelent szigor utóléri-e majd az Apple-t is. Vajon fenntarthatja-e a hatalmas bedolgozói-beszállítói gyártási háttérét. A vállalat a kínai hatóságok minden igényét igyekszik kiszolgálni, s ez Amerikában kritikát vált ki: miközben otthon messzemenőleg tekintettel van a felhasználói jogokra, Kínában megosztja a hatóságokkal a felhasználói adatokat. (A Kínából való kivonulás esetén India vagy Vietnám jöhetnének szóba.)

A vállalat legsikeresebb terméke az iPhone – tavaly 200 milliót adtak el belőle. Amerikában ez a vezető okostelefon, a világon pedig minden hetedik eladott készülék az Apple-é. De a kínai Xiaomi az idén már megelőzte az iPhone-t. A piac telítődik, és egy újabb sikeres termékkel kell majd előállni. Az Apple következő nagy húzása feltehetőleg az iGlass lesz, az okoszemüveg, amikor annak viselője a valós látvánnyal együtt képes lesz mindazt az arra vonatkozó információt látni, amit ma még okostelefonunkon vagy számítógépünkön külön keresünk ki.⁹ Ekkor majd a Facebook Oculusával és a Microsoft Hololensével kell megküzdenie. De az Apple az iCar-ok, az okos autók gyártását is tervezi; egyelőre nem dönt el, hogy teljes autót fog gyártani, vagy pedig hardvert és szoftvert szállít a mások által gyártott autókba.

Bp, 2021. szept. 8,

Kiss Károly

⁷ Thomas Piketty: A tőke a 21. században. Kossuth, 2015.

⁸ http://kisskaroly.x3.hu/vilgazd/a_ketpuputol_a_dromedariig.pdf

⁹ Lásd erről: Kiss Károly: Okoszemüvegek és kiterjesztett valóságok a Ki akar itt Superman lenni? c. kötetemben (L'Harmattan, 2019).